

Cartea cu capitole din viață

Biografia Anei Pitiș, scrisă de fosta sa elevă, Liliana Iacobescu, este intitulată "Zbor spre înalt". Asta pentru că, dacă ar trebui să transpunem grafic traiectoria vieții pianistei, aceasta ar fi reprezentată cu ajutorul unei singure drepte ascendente. Însă nu ar fi corect să marcăm atât de exact și, în același timp, sărac ceva nemăsurat de complex și de frumos. Așa că prefer să descriu capitole din zborul acestui Om, Ana Pitiș, care și-a construit existența în jurul unui ideal: "înaltul".

Autoarea a cunoscut-o pe Ana Pitiș din postura de "ucenic" și mai apoi de coleg, Liliana Iacobescu însăși devenind o pianistă și o profesoară apreciată. Așadar pe parcursul cărții o cunoaștem pe Ana Pitiș ca profesor ce își pune la dispoziție casa pentru a pregăti elevii; o vom întâlni pe Ana Pitiș în postura de teoretician, oferind, împreună cu Ioana Minei, viitorilor dascăli – și nu numai – un suport teoretic pentru explicațiile privind maniera de interpretare, prin *Tratatul de artă pianistică*; mai mult, Ana Pitiș vorbește despre educația estetică, dar și despre moralitate; și nu în ultimul rând, Ana Pitiș ne trimite către primii ani de viață, plini de amintiri plăcute, în care a primit o educație aleasă, și unde a învățat ce înseamnă modestia, loialitatea, dragostea pentru artă și pentru frumos, unde a învățat să fie Om.

Ajungând la capitolul anilor petrecuți în Conservator, un nume a marcat întreaga existență a viitoarei pianiste. Acesta este al mentorului ei, al celei care i-a devenit model și care a inspirat-o pe tot parcursul drumului: Constanța Erbicăanu.

Un alt capitol al vieții Anei Pitiș este cel de studentă la facultatea de Filosofie. De ce tocmai filosofie? În primul rând, pentru că avea exemplul "Maestrei", care absolvise

Facultatea de Filosofie din Berlin. În al doilea rând, pentru că avea dorința de a-și lărgi orizonturile, de a-și răspunde la marile întrebări existențiale. Și nu în ultimul rând, pentru că îi plăcea să fie printre oameni, iar studiul la pian era cu precădere de natură indi-

viduală, la fel și întreaga perioadă de educație școlastică, ce a fost făcută acasă.

În încheierea cărții se găsește un capitol intitulat "Mărturii ale unor foști și actuali elevi". Se poate afirma pe bună dreptate, că aceștia au fost privilegiați să aibă un asemenea îndrumător. Pe parcursul acestui capitol vom întâlni cele mai frumoase cuvinte de apreciere, de dragoste, de mulțumire, venite de pe tot globul. Ana Pitiș este numită "una din marile doamne ale pianisticii românești". Poate că abia după ce vom parcurge și ultimele pagini ale acestui capitol vom înțelege cu adevărat cine este Ana Pitiș, pentru că oamenii se cunosc după realizări.

Ana Pitiș a reușit să semene în fiecare elev dragostea pentru artă, credința că încă se mai pot găsi lucruri frumoase, lucruri pentru care merită să lupti. Acesta este "înaltul" spre care trebuie să tindem cu toții.

**Norela Liviana
COSTEA**

Gheorghe Firca la 75 de ani

Nu mi-am dat seama, atunci când am acceptat cu bucurie prietenească invitație a *Actualității Muzicale* să scriu un articol aniversar despre Gheorghe Firca, de faptul că mi-am supraestimat virtuozitatea. Mai scrisesem, în urmă cu 10 ani, un același tip de articol, despre aceeași personalitate a muzicologiei românești, pe care o respect și o admir de pe băncile liceului. Și atunci, ca și acum, nu m-am considerat cea mai potrivită să-i aduc omagiul pe care îl merită. Dar îi pot dori un călduros "La mulți ani!", rememorând și completând câteva din traseele deja schițate de mine acum un deceniu.

Multe se pot spune despre prezența domniei-sale printre noi, în diverse ipostaze: cercetător reputat, membru în Consiliul UCMR (a coordonat timp de două mandate Biroul de muzicologie), conducător științific de doctorate, profesor asociat al Universității Naționale de Muzică din București, apoi al Universității de Arte "George Enescu" din Iași. Cel care a fost bursier "Humboldt", care a lucrat timp de decenii în medii precum Editura Științifică și Enciclopedică sau Institutul

bucureștean de Istoria Artei "George Oprescu", a absorbit permanent sugestii din lecturi diverse sau din contactele cu filosofi, literați, istorici de artă. În plus, educația primită ca fiu de preot, legăturile spirituale cu Banatul natal, experiența venită din practicarea compoziției (în genuri orchestrale, camerale, corale), adesea religioasă, completează imaginea artistică a lui Gheorghe Firca.

Portretul lui Gheorghe Firca se desprinde cel mai bine din scrierile sale: cartea de eseuri *Reflexe ale memoriei* (București, Univers Enciclopedic, 1999) creionează imaginea autorului prin modul fin, cultural în care scrie, dar și prin unele evocări pline de savoare ale unor momente autobiografice. Fără a cădea nici un moment în capcana nostalgiei trecutului, autorul se distanțează uneori cu necesară ironie, alături păstrează accentele afective ale frânturilor de istorie personală, parte integrantă a aceleia muzicale (și nu numai) românești. Am citit aici un alt fel de muzicologie semnată de Gheorghe Firca, în comparație cu volumele ample, de profunzime analitică: *Bazele modale ale cromatismului diatonic* (București, Editura Muzicală, 1966, cu o versiune engleză în 1984) sau *Structuri și funcții în armonia modală* (București, Editura Muzicală, 1988). Acestea rămân repere fundamentale, mereu studiate și citate în literatura de specialitate, asemenea numeroaselor studii despre Enescu, Jora, Drăgoi, Ciorte, Vancea ș.a. Dat fiind faptul că Gheorghe Firca nu s-a ancorat într-o analiză sterilă, ci s-a îndreptat permanent asupra perspectivei metodologice, dar și asupra considerațiilor personale de ordin stilistic, estetic, hermeneutic, demersul său este original.

O altă piatră de hotar pe care muzicologia românească o datorează lui Gheorghe Firca este realizarea ediției *Dicționarului de termeni muzicali* (București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984) și reeditarea acestuia, într-o versiune lărgită, completată, adusă la zi în 2008. Presupunând o muncă de colectiv dificil de organizat, acest instrument de lucru alcătuit cu seriozitate și bibliografie adecvată, cu grija pentru conceptul muzical și redactarea sa, rămâne deocamdată unic în peisajul românesc.

Îi făceam urarea, în 2000, să-și păstreze ambianța familială impregnată – la nivel de generații succesive – de muzicologie. Era firesc să se întâmple astfel, cu un muzicolog alături de statura profesională și morală a Clemenței Liliana Firca, sau cu Ștefan Firca definitivând acum cu succes un doctorat în S.U.A. Mă voi putea bucura astfel, încă mult timp de acum înainte, citind muzicologie semnată "Firca"!

Valentina SANDU-DEDIU